

Utlåtande Rotel VIII (Dnr KS 2018/1728)

Samverkan gällande personer med missbruk/beroende av spel om pengar

Tilläggsöverenskommelse mellan kommuner och regioner i Stockholms län
Rekommendation Storsthlm

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Tilläggsöverenskommelse om samverkan gällande personer med missbruk/beroende av spel om pengar, godkänns enligt bilaga 3 till utlåtandet, att gälla från och med den 30 september 2019.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Från och med årsskiftet 2017/2018 finns nya tillägg i Socialtjänstlagen och i Hälso- och sjukvårdslagen. Tilläggen innebär i korthet att missbruk och beroende av spel om pengar nu ska likställas med missbruk och beroende av alkohol och andra substanser. Förändringen innebär att kommuner och regioner nu har ett gemensamt ansvar att tillhandahålla stöd och behandling av den typen av beroende och missbruk på samma sätt som den redan gällande ansvarsfördelningen för annat missbruk och beroende.

Förslaget till tilläggsöverenskommelsen har utformats utifrån lagrådsremissen och regeringens proposition 2016/17:85 och har tagits fram inom det Regionala samrådet för psykiatri och beroendefrågor. Förslaget har beretts av en arbetsgrupp innehållande representanter från kommuner i Stockholms län och Hälso- och sjukvårdsförvaltningen i samarbete med

medicinskt sakkunniga. Den nu föreslagna överenskommelsen om missbruk och beroende av spel om pengar föreslås som en tilläggsöverenskommelse till redan befintliga överenskommelser inom missbruks- och beroendområdet och föreslås träda i kraft den 30 september 2019.

Storsthlm har begärt kommunernas ställningstagande senast 31 maj 2019. Stockholms stad har begärt och fått anstånd att inkomma med ställningstagande till 19 juni 2019.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret är positiv till den föreslagna överenskommelsen vilken tydliggör kommunens och regionens ansvarsområden, och instämmer med det identifierade utvecklingsbehovet.

Arbetsmarknadsnämnden välkomnar tilläggsöverenskommelsen men anser att överenskommelsen ytterligare kunde fokusera på arbetsmarknadsinriktade åtgärder och lyfta fram riktade åtgärder för unga vuxna.

Socialnämnden ställer sig bakom den föreslagna tilläggsöverenskommelsen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är positiv till den föreslagna överenskommelsen som tydliggör kommunens och landstingets ansvarsområden med brukaren i fokus.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ser behov av kompetenshöjande insatser för såväl utredare som andra delar av socialtjänsten, samt efterfrågar en rekommendation från staden avseende vilket av befintliga instrument, för identifiering av missbruk av spel om pengar, som ska användas.

Södermalms stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget om överenskommelse samt anser att stadens riktlinjer bör uppdateras utifrån den nya lagstiftningen.

Mina synpunkter

Riskabla spelvanor, spelproblem och spelberoende är växande problem som kan få allvarliga sociala och ekonomiska konsekvenser, både för de som spelar och deras anhöriga. Spelberoende finns inom alla grupper men drabbar inte minst unga vuxna. I dagsläget finns det många som inte får den vård eller det stöd de skulle behöva.

Stöd och vård till personer som har problem med spel om pengar är sedan 1 januari 2018 en del av det kommunala ansvaret och Stockholm står, liksom andra kommuner, inför utmaningen att förebygga och motverka spelmissbruk, inklusive bland barn och unga, genom att bland annat sprida information och lotsa personer i missbruk vidare till beroendevården.

Samverkan mellan kommunerna och regionen är en viktig del av ett bra arbete mot riskbruk och missbruk. Såsom konstateras i överenskommelsen är samsjuklighet med andra former av missbruk samt psykisk och somatisk ohälsa vanligt förekommande, vilket ställer stora krav på en nära samverkan. Jag välkomnar därför en tydligare samverkan inom detta område.

Det är viktigt att, som stadsledningskontoret påpekar, effekterna av överenskommelsen följs över tid. Detta gäller såväl de ekonomiska effekterna för staden som på vilket sätt överenskommelsen har bidragit till att personer med spelmissbruk eller -riskbruk har fått större chanser att få den hjälp de behöver.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets yttrande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remissbrev
3. Tilläggsöverenskommelse

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Tilläggsöverenskommelse om samverkan gällande personer med missbruk/beroende av spel om pengar, godkänns enligt bilaga 3 till utlåtandet, att gälla från och med den 30 september 2019.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 5 juni 2019

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jan Jönsson

Remissammanställning

Ärendet

Från och med årsskiftet 2017/2018 finns nya tillägg i socialtjänstlagen och i hälso- och sjukvårdslagen. Tilläggen innebär i korthet att missbruk och beroende av spel om pengar nu ska likställas med missbruk och beroende av alkohol och andra substanser. Förändringen innebär att kommuner och regioner nu har ett gemensamt ansvar att tillhandahålla stöd och behandling av den typen av beroende och missbruk på samma sätt som den redan gällande ansvarsfördelningen för annat missbruk och beroende.

Förslaget till tilläggsöverenskommelsen har utformats utifrån lagrådsremissen och regeringens proposition 2016/17:85 och har tagits fram inom det Regionala samrådet för psykiatri och beroendefrågor. Förslaget har beretts av en arbetsgrupp innehållande representanter från kommuner i Stockholms län och Hälso- och sjukvårdsförvaltningen i samarbete med medicinskt sakkunniga. Den nu föreslagna överenskommelsen om missbruk och beroende av spel om pengar föreslås som en tilläggsöverenskommelse till redan befintliga överenskommelser inom missbruks- och beroendområdet och föreslås träda i kraft den 30 september 2019.

Storsthlm har begärt kommunernas ställningstagande senast 31 maj 2019. Stockholms stad har begärt och fått anstånd att inkomma med ställningstagande till 19 juni 2019.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 maj 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Socialtjänsten i Stockholms stad ska möta människor som är i behov av stöd och hjälp. Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva deras hjälp och erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst som ska möta det

aktuella behovet av sociala insatser. Den föreslagna tilläggsöverens-kommelsen bedöms bidra till det arbete och den ligger helt i linje med stadens mål *1.4 I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rätts säkerhet.*

Stadsledningskontoret är positiv till den föreslagna överenskommelsen vilken tydliggör kommunens och regionens ansvarsområden. I överenskommelsen framförs utvecklingsbehovet om ökad kunskap inom hälso- och sjukvården och kommunerna för hänvisning till regionens beroendevård och kommunernas stödinsatser. Stadsledningskontoret instämmer med det identifierade utvecklingsbehovet då ökad kunskap om de insatser och stöd som redan finns kan bidra till att fler brukare nås och erbjuds stöd.

Stadsledningskontoret bedömer att tilläggsöverenskommelsen innebär att Stockholms stad kommer att efterleva de tillägg som har gjorts till Socialtjänstlagen samt Hälso- och sjukvårdslagen. Den målgrupp som den föreslagna överenskommelsen avser kommer till största del hanteras genom stadens befintliga öppenvårdsinsatser. Den föreslagna överenskommelsen bedöms inte få några betydande organisatoriska eller ekonomiska konsekvenser. Det är dock viktigt att staden följer effekterna av överenskommelsen över tid.

Stadsledningskontoret föreslår att Stockholms stad ingår det föreslagna tilläggsavtalet om samverkan gällande personer med missbruk och beroende av spel om pengar från och med den 30 september 2019.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 april 2019 följande.

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att justera paragrafen omedelbart.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen påtalade redan i tidigare remissvar gällande ”Samverkan kring personer med missbruk/beroende” att det är av vikt att uppmärksamma den växande problematiken kring missbruk/beroende av spel av pengar samt datorspelsproblematik. Därför välkomnas lagändringen och tilläggsöverenskommelsen och förvaltningen anser att det är en viktig utgångspunkt i samverkan. Jobbtorg Stockholm och Arbetsmarknadsförvaltningen berörs inte av samtliga åtaganden som riktas mot kommunen och är inte primär samverkanspart. Dock är det relevant för flertalet av Jobbtorget verksamheter och inte minst i det uppsökande arbetet att få

ökad kunskap inom området beroende av spel om pengar, för att kunna uppmärksamma och hänvisa till rätt stöd när behov uppstår. Inom verksamheterna i förvaltningen finns metoder att upptäcka och kontrollera missbruk/beroende av alkohol och andra substanser medan spelmissbruk om pengar inte är synligt på samma sätt och därmed svårare att upptäcka. Det kan därför finnas ett mörkertal av beroende bland de personer som deltar i förvaltningens verksamheter, vilket kan påverka personernas motivation och mående. Därför är det särskilt viktigt att öka kunskapen inom området samt ta fram och systematisera rutiner för arbetet.

Arbetsmarknadsförvaltningen bör ha liknande rutiner för samverkan inom spelmissbruk som finns i resterande beroendeyråden.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att överenskommelsen ytterligare kunde fokusera på arbetsmarknadsinriktade åtgärder och lyfta fram riktade åtgärder för unga vuxna då det i överenskommelsen lyfts fram att andelen med risk för spelproblem är störst inom den gruppen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2019 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Jönsson (L), Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Mariana Moreira Duarte (MP), Banar Sabet (C) och Michaela Hollis (KD), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 februari 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom den föreslagna tilläggsöverenskommelsen och föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 april 2019 följande.

1. Att överlämna tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Att paragrafen justeras omedelbart.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 februari 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Lagstiftningen om spelmissbruk trädde i kraft 1 januari 2018, och förvaltningen har sedan dess arbetat för att erbjuda adekvata insatser för personer med missbruk eller beroende av spel. I nuläget erbjuds insatser i egen regi genom Öppenvård Sydost samt genom stadens egen öppenvårdsverksamhet Spelfrihet.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna överenskommelsen som tydliggör kommunen och landstingets ansvarsområden med brukaren i fokus. I överenskommelsen framförs utvecklingsbehovet om ökad kunskap inom hälso- och sjukvården och kommunerna för hänvisning till landstingets beroendevård och kommunernas stödinsatser. Förvaltningen instämmer med det identifierade utvecklingsbehovet då ökad kunskap om de insatser och stöd som finns kan bidra till att fler brukare nås och erbjuds stöd.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden lämnar svar på remissen enligt detta tjänsteutlåtande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 april 2019 följande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det finns viss kompetens och beredskap för att utreda personer med missbruk av spel om pengar inom befintlig verksamhet för vuxna personer med missbruk. Addiction Severity Index (ASI) är den standardiserade bedömningsmetoden för utredning och uppföljning som används inom myndighetsutövningen för vuxna med missbruk. I ASI finns frågor för att säkerställa upptäckt av missbruk av spel om pengar.

Under 2018 hanterades fyra personer med missbruk av spel om pengar. Förvaltningen har ännu inte sett någon effekt av förändringarna i lag gällande missbruk av spel med pengar.

Förvaltningen ser ett behov av kompetensutveckling utifrån bästa tillgängliga kunskap på området för medarbetare som utreder samt ger stöd och insatser till personer med missbruk och anhöriga till dessa. Kompetensutveckling kan komma att vara kostnadsdrivande varav förvaltningen efterfrågar en stadsövergripande utbildningssatsning på området för att säkerställa likställdheten över staden.

Förvaltningen ser även ett behov av kompetenshöjande insatser inom andra delar av socialtjänsten, till exempelvis medarbetare inom ekonomiskt bistånd samt medarbetare som arbetar med vråkningsförebyggande frågor och med budget- och skuldrådgivning. Detta för att säkerställa upptäckt av personer med missbruk av spel om pengar. Förvaltningen efterfrågar en rekommendation från staden avseende vilket av befintliga instrument, för identifiering av missbruk av spel om pengar, som ska användas.

Ökad kunskap kan leda till att fler personer med missbruk av spel om pengar upptäcks och/eller söker stöd och insatser från förvaltningens verksamheter.

Förvaltningen efterfrågar även ett förtydligande från staden för en likställd handläggning av beslut om boendeinsatser vid hemlöshet som beror på missbruk av spel om pengar.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2019 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 februari 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget till överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm om samverkan kring personer med missbruk/beroende av spel om pengar. Förvaltningens uppfattning är att överenskommelsen tydliggör och delar upp ansvaret mellan kommun och region på ett logiskt sätt som motsvarar ansvarsfördelningen gällande substansmissbruk.

Stadens övergripande riktlinjer för vuxna med missbruks-/beroendeproblem omfattar inte handläggning av ärenden med missbruk av spel om pengar.

Förvaltningen anser att riktlinjerna bör uppdateras utifrån den nya lagstiftningen.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jan Jönsson (L), Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Mariana Moreira Duarte (MP), Banar Sabet (C) och Michaela Hollis (KD) enligt följande.

Riskabla spelvanor, spelproblem och spelberoende är växande problem som kan få allvarliga sociala och ekonomiska konsekvenser, både för de som spelar och deras anhöriga. Mörkertalet är stort inom området. Stöd och vård till personer som har problem med spel om pengar är sedan 1 januari 2018 en del av det kommunala ansvaret och Stockholm står, liksom andra kommuner, inför utmaningen att förebygga och motverka spelmissbruk, inklusive bland barn och unga, genom att bland annat sprida information och lotsa personer i missbruk vidare till beroendevården.

Samverkan mellan kommunerna och regionen är en viktig del av ett bra arbete mot riskbruk och missbruk. Såsom konstateras i överenskommelsen är samsjuklighet med andra former av missbruk samt psykisk och somatisk ohälsa vanligt förekommande, vilket ställer stora krav på en nära samverkan. I den vidare behandlingen och implementeringen av överenskommelsen är det viktigt att det blir tydligt vilkendera sidan som gör vad, och att ingen faller mellan stolarna.